

Rodzaje prawa

- Jakie rodzaje prawa możemy wyróżnić?
  1. Prawo prywatne,
  2. Prawo publiczne.
- Czym cechuje się prawo prywatne?
  - ✓ równość podmiotów (wyjątek: prawo konsumentów)
  - ✓ brak władztwa
  - ✓ spory rozstrzygają niezależne od stron sądy
  - ✓ egzekucja także ma charakter niezależny
- Czym cechuje się prawo publiczne?

Gałęzie prawa

- Przykładowe gałęzie prawa w **prawie prywatnym**?
- Przykładowe gałęzie prawa w **prawie publicznym**?
- Czy katalog gałęzi prawa jest zamknięty?
- Do jakiej gałęzi prawa zaliczymy ochronę mienia publicznego?

Działania administracji publicznej

1. **Kto podejmuje te działania?** – Pojęcie administracji i organu administracji publicznej
2. **Na jakiej podstawie podejmuje te działania?** – Podstawy prawne działań administracji
3. **W jakiej formie podejmuje te działania?** – Pojęcie i rodzaje form działania

1. Pojęcie administracji i organu administracji publicznej – władza publiczna

- Czym jest **władza publiczna** w znaczeniu podmiotowym?

Podmiotowe - władza jako podmiot odgrywający rolę zwierzchnią w określonym stosunku społecznym, mogący innym narzucić określony sposób zachowania.

- Czym jest władza publiczna w znaczeniu przedmiotowym?

Przedmiotowe - władza jako zjawisko społeczne będące szczególną formą zależności społecznych, wynikających ze świadomych oddziaływań ludzi na siebie jako na członków społeczeństwa; oznacza ona podporządkowanie się jednej jednostki innej jednostce

Władza publiczna a TK

- „Władza publiczna” w rozumieniu TK:

Stwierdził, że obejmuje ona **wszystkie władze** w sensie konstytucyjnym i nie jest tożsama z pojęciem organu państwa.

- Jakie władze wyróżnia Konstytucja? (rząd + samorzady)
- Jakie są funkcje tych władz?

„Władza publiczna” to także inne instytucje niż państwowe lub samorządowe, jeżeli wykonują jej funkcje.

Np. Samorząd zawodowy

Funkcjonalne ujęcie władzy przez TK:

Przez wykonywanie władzy publicznej należy rozumieć **wszelkie działania** prowadzone w **interesie publicznym** w formach aktów i czynności prawnych, jak i działań faktycznych, które wywołują wiążące dla różnych podmiotów skutki prawne.

- Przykłady aktów? – decyzje, postanowienia
- Przykłady czynności prawnych? – Partnerstwo publiczno – prywatne, umowy
- Przykłady działań faktycznych? – cyfryzacja, prowadzenie rejestrów, organizacja pomocy

Pojęcie „administracji publicznej”

- przejęte przez państwo i realizowane przez jego zawisłe organy, a także przez organy samorządu terytorialnego zaspokajanie zbiorowych i indywidualnych potrzeb obywateli, wynikających ze współżycia ludzi w społecznościach.
  - Czym są zbiorowe potrzeby?
  - Jak określić zbiorowe potrzeby?
  - Czym są indywidualne potrzeby?
- Jest to zespół działań, czynności i przedsięwzięć organizatorskich i wykonawczych, prowadzonych na rzecz realizacji interesu publicznego przez różne podmioty, organy i instytucje, na podstawie ustawy i w określonych prawem formach.

Organy administracji publicznej w k.p.a.

Czym jest organ?

K.P.A.

1. ministrowie,
2. centralne organy administracji rządowej, np. UOKiK,
3. wojewoda,
4. terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolonej), np. Komendant wojewódzki policji, dyrektor izby skarbowej
5. organy jednostek samorządu terytorialnego oraz inne organy państwowe, a także
6. inne podmioty, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych.

Organy jednostek samorządu terytorialnego w k.p.a.

1. organy gminy,
2. organy powiatu,
3. organy województwa,
4. organy związków gmin, (zgromadzenie związku i zarząd)
5. organy związków powiatów,
6. wójta,
7. burmistrza (prezydenta miasta),
8. starostę,
9. marszałka województwa
10. oraz kierowników służb, inspekcji i straży działających w imieniu wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty lub marszałka województwa,
11. a ponadto samorządowe kolegia odwoławcze.

2. Podstawy prawne działań administracji

art. 7 Konstytucji – organy władzy publicznej działają **na podstawie** i **w granicach** prawa.

- Co znaczy na podstawie?
- Co znaczy w granicach?

- Jak możemy podzielić prawo?

Podział na prawo materialne i proceduralne i ustrojowe.

- Jaka jest różnica między organem a jednostką?

Jednostka – co nie jest wyraźnie zabronione przez prawo, jest dozwolone

Organy władzy publicznej – mogą działać tylko tam i o tyle, o ile prawo je do tego upoważnia, przy czym obywatel może zawsze domagać się podania podstawy prawnej, na jakiej organ podjął konkretną działalność.

- Czym jest ta zasada demokratycznego państwa prawa?
- Art. 7 K. jest zgodny z zasadą demokratycznego państwa prawa?
- Kto kontroluje przestrzeganie zasad: legalizmu i dem. państwa prawa?
  - Organy działające w trybie nadzoru
  - Sądy
  - Trybunał Konstytucyjny

Praworządność w k.p.a.

art. 6 k.p.a. Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa.

- ✓ Co to oznacza?
  - ✓ **Prowadzenie postępowania** na podstawie powszechnie obowiązującego prawa
  - ✓ **Wydanie rozstrzygnięcia** na podstawie powszechnie obowiązującego prawa

- ✓ Czym jest „**uznanie administracyjne**”?
  - ✓ Klauzule generalne – np. ważny interes publiczny

- ✓ Co ogranicza uznanie administracyjne?
  - ✓ cel ustawy,
  - ✓ kontrola sądów,
  - ✓ zgodność z ogólnymi zasadami.

Źródła prawa

- Gdzie znajduje się katalog źródeł prawa?

Art. 87.

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.
2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Art. 91.

2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana **za uprzednią zgodą** wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

Konstytucja

- Co to znaczy, że jest aktem **najwyższej rangi**?
- Jakie kwestie reguluje konstytucja?
  - Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela
  - Źródła prawa
  - Sejm i Senat
  - Prezydent RP
  - Rada Ministrów i Administracja Rządowa
  - Samorząd Terytorialny
  - Sądy i Trybunały
  - Organy kontroli państwowej i ochrony prawa
  - Finanse publiczne
  - Stany nadzwyczajne
  - Zmiana Konstytucji

Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie

1. **Ratyfikacja** przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej i jej **wypowiedzenie** wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, jeżeli umowa dotyczy:

- 1) pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych,
- 2) wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji,
- 3) członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej,
- 4) znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym,
- 5) spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy.

Ustawa

Cechy ustawy:

- **Najwyższa po Konstytucji (i rat. Umowach za zgodą), moc prawna**
  - Obowiązek realizacji Konstytucji
  - Zakaz naruszania Konstytucji
  - Wymóg zgodności z Konstytucją
- **Uchwalanie przez Parlament**
  - Wyjątek? - Prezydent wydaje rozporządzenia z mocą ustawy
- **Specjalna procedura uchwalania**
  - 3 czytania – udział Sejmu i Senatu
  - Kto podpisuje?
  - Gdzie są publikowane ustawy?
  - Po co publikowane są ustawy? – *ignorantia iuris nocet?*
- **Charakter ogólny**
  - Czym są normy generalne?
  - Czym są normy abstrakcyjne? – wzory zachowań, powtarzalność

Rozporządzenie

Jakie organy wydają rozporządzenia?

Wydawane przez organy władzy wykonawczej.

Jakie normy zawiera rozporządzenie?

Normy powszechnie obowiązujące (generalne i abstrakcyjne).

Gdzie publikuje się rozporządzenie?

Publikacja w tym samym organie publikacyjnym co ustawy.

Jak ma wyglądać upoważnienie ustawowe?

Wydawane są tylko na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie.

1. Szczegółowe podmiotowo
2. Szczegółowe przedmiotowo
3. Szczegółowe treściowo

Co to znaczy, że ma charakter jednorazowy?

jedno upoważnienie = jedno rozporządzenie

Akty prawa miejscowego

Przykłady: uchwały   i   zarządzenia

- Kto je ustanawia?

1. organy samorządu terytorialnego,
2. terenowe organy administracji rządowej.

- Na jakim obszarze obowiązują?

Obowiązują na obszarze działania organów, które je ustanowiły.

- Czy muszą być wydane na podstawie upoważnienia?

Wydane są na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie:

- Jak dzielimy upoważnienia?

a) **Upoważnienia szczególne** – określają: organ + zakres spraw + wytyczne treści

b) **Upoważnienia generalne** – określają: organ + przesłanki wydania aktu

Orzecznictwo jako źródło prawa

- Jaki charakter mają normy prawa w orzecznictwie?

Normy konkretne i indywidualne.

- Czym jest wykładnia prawa? (np. dz. Województwa w gosp. kom.) (sytuacja wykładni)

- Jakże wyróżniamy sposoby wykładni prawa?

językowa + systemowa + funkcjonalna

- Na czym polega wykładnia: językowa, systemowa i funkcjonalna?

- Czy orzecznictwo nie narusza trójpodziału władzy?

- Jakże sądy wyróżniamy?

SN + sądy powszechne + sądy administracyjne + sądy wojskowe

Doktryna jako źródło prawa

- Czym jest doktryna?
- Jak doktryna może wpływać na stosowanie prawa?

Zwyczaj jako źródło prawa

- W jakim systemie zwyczaj jest obowiązującym źródłem prawa?
- Kiedy zwyczaj staje się prawem?

Usus i *opinio iuris*

- Czy polskie prawo odwołuje się do zwyczaju?

3. Formy działania administracji

prawne formy działania administracji publicznej – rodzaj czynności wykorzystywany przez organ administracji publicznej do załatwienia konkretnej sprawy.

- Odpowiednik pojęcia **czynności prawnej** występującej na gruncie prawa cywilnego.

Formy zewnętrzne

Do kogo są skierowane?

Na czym polegają zewnętrzne formy działania?

- stanowienie ogólnie obowiązujących przepisów, - przykłady?
- wydawanie aktów administracyjnych, - przykłady?
- zawieranie porozumień administracyjnych, - np. porozumienia międzygminne
- zawieranie umów, - partnerstwo publiczno - prywatne
- prowadzenie działalności społeczno-organizatorskiej – np. aktywizacja obywateli
- wykonywanie czynności materialno-technicznych – np. wpis do rejestru

Formy wewnętrzne

- Polecenia i Wytyczne
- Do kogo są skierowane?
- Czy na ich podstawie można decydować o prawach i obowiązkach obywateli?

Nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć **co do istoty** sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej.

Formy władcze

- Jak określane są prawa i obowiązki?

Jednostronnie

- Jak wygląda kwestia przymusu?

Własne środki przymusu.

- Jaki rodzaj prawa przyznaje kompetencje władcze?

Podstawą władztwa jest prawo publiczne.

- Realizacji jakiego dobra służy władztwo?

Władztwo służy realizacji dobra publicznego.

- Domniemanie form niewładczych.

Formy nie władcze

- Brak przymusu administracyjnego.
- Mają prowadzić do dobrowolnego współdziałania obywateli.

Rodzaje form działania

I Akty administracyjne - rodzaje

Jak możemy podzielić akty administracyjne?

- **konstytutywne i deklaratoryjne** (dek. dyplom uniwersytecki, nabycie obywatelstwa)
- **zewnątrzne i wewnętrzne**
- **związane i swobodne**
- **skutek za zgodą adresata (na wniosek) i bez zgody adresata (wywłaszczenie)**

Decyzja administracyjna

- Domniemana forma załatwiania spraw administracyjnych.

Art. 104. § 1. Organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej.

- Do czego służy decyzja?

§ 2. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.

- Co w sytuacji gdy wydanie decyzji wymaga zajęcia stanowiska przez inny organ?

Elementy decyzji

1. oznaczenie organu administracji publicznej,
2. datę wydania,
3. oznaczenie strony lub stron,
4. powołanie podstawy prawnej,
5. rozstrzygnięcie,
6. uzasadnienie faktyczne i prawne, (dowody; podstawy prawne) – kiedy można odstąpić od uzasadnienia?
7. pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie,
8. podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji lub bezpieczny podpis elektroniczny
9. ewentualnie pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa lub skargi.

- Jak doręcza się decyzję?
  - Na piśmie
  - Elektronicznie
  - ew. ustnie

- Od kiedy decyzja wiąże organ administracji?
  - Od chwili doręczenia
  - Od chwili ogłoszenia

II Akty normatywne administracji

- Czy normy zawarte w tych aktach mogą pokrywać się z normami ustawowymi?
  - Nie. Mają uzupełniać i konkretyzować inne normy.
- Jaki może być ich zakres obowiązywania?
  - Akty powszechnie obowiązujące (**rozporządzenia**)
  - Akty wewnętrzne (**uchwały RM**, zarządzenia Prezesa RM, **zarządzenia ministrów**)
- Czy katalog *aktów wewnętrznych* jest otwarty czy zamknięty?

III Formy działań faktycznych

- Jaki jest ich stosunek do działań prawnych?

Uzupełniają te działania.

- Czy mogą nie mieć podstawy prawnej?

Podejmowane są zawsze na podstawie i w granicach prawa.

- Czym różnią się od działań prawnych?

Prawo nie stanowi jak dokładnie mają wyglądać takie działania.

np. art. 7 k.p.a. Organy podejmują **wszelkie kroki** niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego.

Art. 77 k.p.a. organ jest obowiązany **w sposób wyczerpujący** zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy.

Formy działań faktycznych w stosowaniu prawa

- przykłady

- Ustalenie przez organ niektórych celów i zadań.

np. zbieranie informacji o potrzebach ludności, sporządzanie prognoz demograficznych, analiz ekonomiczno-finansowych

- Ustalanie sytuacji faktycznych.

zbieranie informacji → ocena informacji → wyciągnięcie wniosków

- Tworzenie sytuacji faktycznych.

Inicjowanie i realizacja polityki

- Przeprowadzenie ocen.

Ocena czy określone działanie przyczyni się do realizacji zadania organu.

- Dokonywanie wyborów.

np. wybór formy prowadzenia gospodarki komunalnej.

- Tworzenie kryteriów oceniania i wyboru.

- Projektowanie wariantów działań.

Gdy organ nie ma wszystkich potrzebnych informacji może tylko planować.

- Tworzenie norm organizacyjnych.

np. podział pracy urzędników, organizacja i tryb pracy urzędu

- Podejmowanie decyzji organizacyjnych.

np. decyzja wojewody o wyznaczeniu pełnomocnika na podstawie ogólnej normy blankietowej.

IV Umowy

- Czy muszą mieć podstawę prawną?

Tak. Nie można zawierać dowolnych umów.

- Czy każdy organ administracji może zawierać umowy?

Nie. Musi mieć do tego kompetencje.

- Czy przedmiot umowy jest dowolny?

Nie. Tylko sprawy z zakresu administracji publicznej.

Jakie umowy mogą zawierać organy administracji?

1. **Cywilnoprawne** – np. umowa zlecenie
2. **Administracyjnoprawne** – np. zamówienia publiczne